

Uppdatering av finanspolicy för Stockholms läns landsting inklusive placeringspolicy för pensionsmedel

ÄRENDET

Ärendet rör uppdatering av finanspolicy för Stockholms läns landsting inklusive placeringspolicy.

Uppdateringen rör hantering av refinansieringsrisk inom SLL i ett läge då låneskulden minskar. Till följd av amorteringar på låneskulden kommer andelen låneförfall inom olika tidsintervall att överskridas. Landstingskoncernens faktiska risk bedöms dock minska då låneskulden minskar. Förslaget till ny formulering av risklimit möjliggör en fortsatt minskad skuldvolym utan överskridande av risklimit enligt finanspolicyen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att fastställa bilagd uppdatering av finanspolicy för Stockholms läns landsting inklusive placeringspolicy för pensionsmedel.

BAKGRUND

Landstingsfullmäktige fastställde 2004-12-14 en uppdaterad finanspolicy för Stockholms läns landsting inklusive placeringspolicy för pensionsmedel. Syftet med finanspolicyen är att den ska utgöra ett övergripande regelverk för den finansiella verksamheten inom hela landstingskoncernen. Bilagan till finanspolicyen med placeringspolicy för pensionsmedel har ändrats i samband med landstingsfullmäktiges beslut 2001-02-13 om ändring av principer för hantering av pensioner för bolagiserade verksamheter.

Då obligationer löses in under 2005 kommer detta att påverka de nyckeltal för refinansieringsrisk som SLL enligt finanspolicyen har att följa. Enligt finanspolicyen skall landstingets lån följa nedanstående förfallostruktur.

Bilaga 1: Finanspolicy för Stockholms läns landsting inklusive bilaga med placeringspolicy för pensionsmedel

Kortare än 1 år	1 till 3 år	3 till 5 år	5 till 7 år	7 till 10 år	10 till 20 år
Max 40 %	Max 30 %	Max 30 %	Max 30 %	Max 30 %	Max 30 %

Begränsningarna i policyn angående spridningen av förfallen över tiden har tillkommit i ett skede då SLL ökade upplåningen. För att säkerställa att inte allt för hög andel av skulderna behöver refinansieras under en begränsad tidsperiod angavs intervallen ovan med därtill hörande procentsatser. Anledningen till att en allt för stor andel av skulden inte bör förfalla under en allt för kort tidsperiod är att det kan försvåra eller fördyra refinansiering samt nyupplåning. Faktorer som kan försvåra eller fördyra refinansiering samt nyupplåning är t ex:

- marknadsförhållanden med högt ränteläge
- oro på räntemarknaden med stora spreadar
- marknaden är mättad för landstinget som kredittagare
- mättad marknad för den typ av krediter som landstinget vill använda
- otillfredsställande rating

Genom att sprida refinansieringen över tiden minskar risken att vara beroende av marknadsförhållandena under en kort tidsperiod. Därmed minskar den finansiella risken vilket även ses som positivt av t ex ratinginstitut. Även ökad upplåning underlättas av samma anledningar om de befintliga förfallen sprids över tiden. När SLL slutar att öka skulden eller inte refinansierar lån som förfaller kommer SLL inte att kunna bibehålla spridningen över samma intervall som tidigare eftersom befintliga lån kommer att bli kortare och kortare samtidigt som inga nya lån tas upp. Då SLL minskar skulden är detta f n inte något problem eftersom SLL inte behöver låna.

Med den procentuella fördelningen som idag gäller ser det ut som att refinansieringsrisken ökar om den totala skulden minskar då vissa tidssegment får större procentuell vikt. Fördelningen av förfallen över tiden behöver därför ses över genom revidering av finanspolicyn.

Fr o m 28 mars till dess att finanspolicyn reviderats kommer avvikelserapportering att ske av de 2 940 mkr som förfaller inom 1– 3 år. Som jämförelse hade SLL i juni 2003 3 100 mkr som förföll i intervallet 3 – 5 år utan att det medförde avvikelse mot finanspolicyn.

Mot bakgrund av ovanstående föreslås därför omformulering av måttet på refinansieringsrisk i finanspolicyn.

Förslaget till förändrad limit innebär att procentandelen i varje intervall kompletteras med ett belopp. För intervallet ovan föreslås låneförfallen få uppgå till maximalt det högsta av 3 000 mkr eller 30 procent av låneskulden.

Finanspolicy för Stockholms Läns Landsting

inklusive bilaga för
placeringspolicy för pensionsmedel

Innehållsförteckning	Sid
1 INLEDNING	6
1.1 SYFTE.....	6
1.2 LÄSANVISNING.....	6
1.3 MÅL FÖR DEN FINANSIELLA VERKSAMHETEN	6
1.4 UPPDATERING AV FINANSPOLICYN	6
2 UPPFÖLJNING OCH KONTROLL	6
3 ORGANISATION OCH ANSVARSFÖRDELNING	7
3.1 KONCERNSAMORDNING.....	7
3.2 ANSVARSNIVÅER.....	7
3.3 ORGANISATION SAMT ANSVARS- OCH BEFOGENHETSFÖRDELNING.....	7
3.3.1 Landstingsfullmäktige.....	7
3.3.2 Landstingsstyrelsen	8
3.3.3 Landstingsstyrelsens förvaltning.....	8
3.3.4 AB SLL Internfinans.....	8
3.3.5 Övriga styrelser/nämnder och övriga helägda bolag (bolagsstämma och styrelse)	9
4 RISKHANTERING INOM SLL	9
4.1 FINANSIELLA RISKER	9
4.1.1 Valutarisk.....	9
4.1.2 Ränterisk	9
4.1.3 Kreditrisk	10
4.1.4 Likviditetsrisk.....	10
4.1.5 Motpartsrisk.....	10
4.1.6 Upplåningsrisk	11
4.2 ADMINISTRATIVA RISKER	11
5 KONCERNKONTO.....	11
5.1 ALLMÄNT.....	11
5.2 KREDIT PÅ UNDERKONTO	11

5.3 RÄNTA PÅ UNDERKONTO.....	12
6 VERKSAMHETENS IN- OCH UTLÅNING.....	12
6.1 INTERNA PLACERINGAR OCH INTERN FINANSIERING.....	12
6.2 FINANSIERING AV ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR.....	12
6.2.1 <i>Finansiering av investeringar, maskiner/inventarier samt investeringar i byggnader</i>	12
6.2.2 <i>Finansiering av större investeringar</i>	13
7 DRÖJSMÅLSRÄNTA.....	13
8 KONCERNENS UPPLÅNING OCH SKULDFÖRVALTNING.....	13
8.1 TILLÅTNA UPPLÅNINGSSALTERNATIV.....	13
8.2 RISKER AVSEENDE UPPLÅNING	13
8.2.1 <i>Ränterisk</i>	13
8.2.2 <i>Motpartsrisk avseende riskhanteringsinstrument</i>	14
8.2.3 <i>Upplåningsrisk</i>	14
9 BETALNINGSBEREDSKAP	14
10 FÖRVALTNING AV ÖVERSKOTTSLIKVIDITET.....	15
10.1 TILLÅTNA TILLGÅNGSSLAG.....	15
10.2 RISKER AVSEENDE PLACERINGAR	15
10.2.1 <i>Ränterisk</i>	15
10.2.2 <i>Kreditrisk</i>	15
10.2.3 <i>Likviditetsrisk</i>	16
10.3 EXTERN UTLÅNING	16
11 KONCERNENS VALUTAEXPONERING	16
12 BORGEN	16
13 KONCERNENS PENSIONS FÖRPLIKTELSE R.....	17
13.1 RISKHANTERING.....	17
13.2 PLACERING AV PENSIONSMEDEL FÖRVALTNINGEN AV PENSIONSMEDEL REGLERAS I BILAGA 1, "PLACERINGSPOLICY FÖR PENSIONSMEDEL".	17

1 Inledning

1.1 Syfte

Syftet med finanspolicyn är att den ska utgöra ett övergripande regelverk för den finansiella verksamheten inom hela landstingskoncernen, Stockholms läns landsting (SLL). Detta innebär att finanspolicyn i tillämpliga delar gäller såväl samtliga förvaltningar som samtliga helägda bolag.

1.2 Läsanvisning

Avsnitt 1-7 gäller alla förvaltningar och bolag. Avsnitt 8-13 är av koncernövergripande karaktär och avser således landstingskoncernens centrala finansförvaltning som AB SLL Internfinans ansvarar för enligt avtal.

1.3 Mål för den finansiella verksamheten

Landstinget ska i enlighet med kommunallagen 8 kap 2 § förvalta sina medel på ett sådant sätt att krav på god avkastning och betryggande säkerhet tillgodoses. Landstinget ska inom de riskramar som anges i denna policy och sträva efter att erhålla god avkastning på medelsförvaltningen och att ådra sig så låga kostnader som möjligt för upplåning och skuldförvaltning.

Målsättningen vad gäller landstingskoncernens betalningsströmmar ska vara att eliminera onödig kapitalbindning samt att utforma betalningsrutiner så att betalningsströmmarna flyter optimalt.

1.4 Uppdatering av finanspolicyn

Landstingsfullmäktige ska minst en gång varje år besluta om uppdatering av finanspolicyn inklusive bilaga avseende placeringspolicy för pensionsmedel.

2 Uppföljning och kontroll

Efterlevnaden av denna finanspolicy ska återrapporteras till landstingsfullmäktige i samband med delårsrapport och årsredovisning.

Varje nämnd/ bolag åläggs att i bilaga till varje månads- delårs- och årsbokslut rapportera efterlevnad av finanspolicyn.

3 Organisation och ansvarsfördelning

3.1 Koncernsamordning

Landstingskoncernen ska tillämpa en sammanhållen finansförvaltning. I begreppet sammanhållen finansförvaltning ingår bland annat ett gemensamt koncernkontosystem för alla förvaltningar och helägda bolag. AB SLL Internfinans agerar externt i finansiella frågor för hela landstingskoncernens räkning. Enskild förvaltning eller bolag får aldrig agera på egen hand mot externa motparter.

3.2 Ansvarsnivåer

Följande ansvarsnivåer kan identifieras:

Beslutande ansvarsnivå	Verkställighetsnivå (förvaltning/bolag)
Landstingsfullmäktige	Landstingsstyrelsen
Landstingsstyrelsen	Landstingsstyrelsens förvaltning
AB SLL Internfinans (bolagsstämma och styrelse)	AB SLL Internfinans
Övriga styrelser/nämnder och övriga helägda bolag (bolagsstämma och styrelse)	Övriga förvaltningar och övriga helägda bolag

3.3 Organisation samt ansvars- och befogenhetsfördelning

Nedan definieras fördelning av ansvar, befogenheter och verkställighetsansvar som ska gälla för den finansiella verksamheten.

3.3.1 Landstingsfullmäktige

- Ansvarar för att förvaltningen sker i överensstämmelse med kommunallagen 8 kap 2 – 3 §§.
- Beslutar om finanspolicy, d v s övergripande mål, regler och riktlinjer avseende all finansiell verksamhet i SLL.

- Beslutar om placeringspolicy för pensionsmedel.
- Beslutar om landstingets externa utlåning.
- Beslutar om ramen för SLL:s samlade upplåning.
- Beslutar om borgensåtaganden.

3.3.2 Landstingsstyrelsen

- Ansvarar för landstingets medelsförvaltning samt hantering av finansiella risker.
- Beslutar om avtal mellan landstinget och extern förvaltare.
- Träffar samverkansavtal mellan landstinget och Internfinans.
- Ansvarar för säkerställande av att målet avseende betalningsberedskap uppfylls.
- Beslutar om borgensåtaganden om maximalt 50 mkr årligen.
- Beslutar om medgivande för förvaltningar/bolag att inneha bankkonton utanför koncernkontosystemet.

3.3.3 Landstingsstyrelsens förvaltning

Landstingsstyrelsens förvaltning är landstingsstyrelsens verkställande enhet och ansvarar för verkställande av följande :

- Uppföljning av att den finansiella verksamheten bedrivs i enlighet med fastställd finanspolicy.
- Upprättande av förslag till avtal mellan landstinget och förvaltare, avseende såväl intern som extern förvaltning, dock ej vad gäller donationsmedel.

3.3.4 AB SLL Internfinans

Bolaget ska fungera som internbank med landstingsstyrelsens uppdrag att enligt avtal:

- Hantera intern in- och utlåning.
- Agera externt i låne- och placeringsfrågor för hela landstingskoncernens räkning.
- Hantera finansiella risker för landstingskoncernen.
- Administrera landstingets koncernkonto.
- Upphandla och upprätta avtal avseende extern förvaltning av donationsmedel.

3.3.5 Övriga styrelser/nämnder och övriga helägda bolag (bolagsstämma och styrelse)

- Ansvarar för att förvaltningens/bolagets finansiella verksamhet hanteras i enlighet med finanspolicyn.
- Ansvarar för sitt finansnetto.
- Avhänder sig uppkomna finansiella risker i samråd med AB SLL Internfinans.

4 Riskhantering inom SLL

Ekonomisk verksamhet innebär alltid ett risktagande. Det åligger varje förvaltning och bolag att identifiera finansiella risker och att i samråd med AB SLL Internfinans hantera dessa.

Andra riskhanteringsinstrument än de som får användas inom ramen för koncernens centrala finansförvaltning får inte användas internt inom landstingskoncernen.

Nedan identifieras ett antal riskområden.

4.1 Finansiella risker

4.1.1 Valutarisk

Vid tecknande av avtal med koppling till utländsk valuta uppstår exponering för utländsk valuta i förhållande till inhemsk valuta vilket medför en valutarisk.

I samband med upphandling är det tillåtet att sluta avtal i utländsk valuta. Landstingets förvaltningar/bolag bör dock i möjligaste mån undvika detta. Om avtal ändå tecknas i utländsk valuta gäller att belopp över 1 mkr ska valutasäkras via Internfinans, eller då det är ekonomiskt fördelaktigt via leverantören. Utformningen av valutasäkringen samt graden av säkring ska överenskommas mellan Internfinans och upphandlande enhet. Lägsta tillåtna nivå på valutasäkring är att valutaflöden som uppstår 12 månader framåt i tiden alltid ska elimineras.

Valutarisk ska elimineras i samband med att avtal tecknas.

4.1.2 Ränterisk

Ränterisk innebär att landstinget exponeras för risk för värdeförändring till följd av ändrade marknadsräntor.

4.1.3 Kreditrisk

Kreditrisk innebär att landstinget exponeras för risken att låntagaren inte betalar ränta eller kapitalbelopp på förfallodagen.

Vid förskottsbetalning uppkommer risk för att leverantören kommer på obestånd innan leveransen har utförts. Landstingets förvaltningar/bolag bör i möjligaste mån undvika förskottsbetalningar vid upphandlingar. Om förskottsbetalningar ändå sker ska förvaltningar/bolag ha erhållit bankgaranti från leverantören innan betalning av förskott erläggs. Bankgarantin ska utfärdas av svensk bank¹ eller utländsk bank med en rating motsvarande minst A+ enligt Standard & Poor's. Bankgarantin ska avse tiden fram till dess varan eller tjänsten har levererats och godkänts.

Bevakning av bankgaranti åligger respektive verksamhet. Om ratingen på utfärdande bank sjunker under ovanstående nivå måste ny garanti utfärdas.

Förvaltningar/bolag kan i samråd med Internfinans besluta om att inte skydda förskottsbetalningen om beloppet är ringa och leveransen är nära förestående.

4.1.4 Likviditetsrisk

Likviditetsrisk innebär att landstinget exponeras för risken att en placering inte går att omsätta till önskvärt pris.

4.1.5 Motpartsrisk

Motpartsrisk innebär att landstinget exponeras för risken att en motpart inte fullgör en affärstransaktion och att upparbetade orealiserade vinster inte kan realiseras.

---

¹ Med svensk bank avses bank som har sitt säte i Sverige.

4.1.6 Upplåningsrisk

Upplåningsrisk innebär att landstinget exponeras för risken att likvida medel inte kan lånas upp utan påtagliga kostnadsökningar.

4.2 Administrativa risker

Med administrativ risk avses risk för värdeförluster till följd av brister i avtal, den interna organisationen, de manuella rutinerna, systemstöd samt övriga säkerhetsrutiner. Det åligger respektive förvaltning/bolag att tillse att exponeringen för administrativa risker hålls så låg som möjligt till en rimlig kostnad.

5 Koncernkonto

5.1 Allmänt

Förvaltningar/bolag ska utnyttja landstingets koncernkontosystem. Bank eller postgirokonto utanför detta system får inte förekomma utan särskilt beslut av landstingsstyrelsen. Underkonton i koncernkontosystemet utgör bankkonto för förvaltningar/bolag.

Landstinget är ägare av koncernkontosystemet och är den part som har en extern relation med kontoförande bank. Förvaltningar och helägda bolag² har en intern skuld/fordran till landstinget.

När förändringar påkallas avseende öppning/stängning av konto ska Internfinans kontaktas. Internfinans har att ombesörja firmateckning för förvaltningarna avseende banktjänster.

5.2 Kredit på underkonto

Till underkonton i koncernkontot kan kredit kopplas. Förvaltningar har möjlighet att erhålla kredit motsvarande 5 procent av sin budgeterade bruttoomsättning. Med bruttoomsättning avses verksamhetens samlade intäkter (såväl interna som externa) inklusive finansiella intäkter. Ny kredit åsätts årligen i januari utifrån till Landstingsstyrelsens förvaltning rapporterad budget, vilken ska vara fastställd av respektive nämnd. Landstingsstyrelsen kan också besluta om justering av förvaltningarnas krediter under löpande år. Bolagens kreditgräns bestäms av landstingsstyrelsen. Kreditavgift ska ej utgå för kredit i koncernkontosystemet.

---

² Med förvaltningar och helägda bolag menas här de enheter som rapporterar till Landstingsstyrelsens förvaltning. Underkoncerner förekommer, och det är då endast den enhet som rapporterar till Landstingsstyrelsens förvaltning som har skuld/fordran till landstinget.

Ansökan om förändring av krediten måste föregås av nämnd/styrelse/bolagsstyrelse beslut.

5.3 Ränta på underkonto

Räntan ska följa räntemarknadens fluktuationer och därför vara kopplad till en räntebas med kort löptid. Respektive underkoncern beslutar om ränte- och kreditvillkor inom den egna underkoncernen. Räntekapitalisering ska ske en gång per år per den sista december för såväl skuld- som intäktsränta.

Avsteg från internräntereglerna kan göras efter särskilt beslut av landstingsstyrelsen.

6 Verksamhetens in- och utlåning

6.1 Interna placeringar och intern finansiering

Förvaltning/bolag som vill uppta lån alternativt placera överskottslikviditet ska göra detta hos AB SLL Internfinans. Upptagande och förtidslösen av lån och placeringar sker till marknadsmässiga villkor. Se även avsnitt 6.2.1 nedan.

Placering av överskottslikviditet eller upptagande av lån måste föregås av nämnd/styrelse/bolagsstyrelse beslut.

6.2 Finansiering av anläggningstillgångar

6.2.1 Finansiering av investeringar, maskiner/inventarier samt investeringar i byggnader

Förvaltning/bolag kan finansiera anskaffning av maskiner och inventarier samt ombyggnadsåtgärder i externt förhyrda lokaler genom följande tre alternativ:

- Direktfinansiering via likvida medel tillgängliga på underkonto till koncernkontot.
- Leasingfinansiering genom avrop på det centrala ramavtalet.
- För belopp över 250 tkr uppta lån hos AB SLL Internfinans.

Investeringar i landstingets lokaler planeras i samråd och samarbete med Locum AB. Byggnadsinvesteringarna redovisas och finansieras i Landstingsfastigheter Stockholm som förvaltas av Locum och bolaget ansvarar även för administration och finansiering av byggnadsinvesteringar. Hyresgäst kan i samråd med Locum AB direktfinansiera

ombyggnadsåtgärder i internt förhyrda lokaler upp till 500 tkr med egna likvida medel tillgängliga på underkonto till koncernkontot eller enligt särskild överenskommelse med Locum AB.

6.2.2 Finansiering av större investeringar

För investeringar över 100 miljoner kr kan separat upphandling av finansieringen vara att föredra. Upphandling ska då ske i samråd med eller genom AB SLL Internfinans för berörd förvaltnings/bolags räkning.

7 Dröjsmålsränta

På såväl interna som externa fakturor ska räntelagens §§ 3-6 avseende dröjsmålsräntor tillämpas. Detta ska anges på alla fakturor.

8 Koncernens upplåning och skuldförvaltning

8.1 Tillåtna upplåningsalternativ

Upplåning får ske på kort och lång sikt genom:

(nedanstående upplåningsalternativ är inte inbördes rangordnade)

- Upplåning i bank, finansinstitut, försäkringsbolag, pensionsanstalter eller börsnoterat bolag.
- Utgivande av skuldebrev avsedda för allmän handel eller ställda till viss juridisk person.
- Lån på annat sätt eller från annan, genom särskilt beslut av landstingsstyrelsen.
- Leasing.

8.2 Risker avseende upplåning

8.2.1 Ränterisk

Den totala låneportföljens¹ genomsnittliga återstående räntebindningstid ska uppgå till mellan 24 och 48 månader.

---

¹ Den totala låneportföljen definieras som summan av låneskuld, leasingförpliktelser och riskhanteringsinstrument.

Skuldförvaltningen ska månadsvis utvärderas mot en treårig jämförelseränta.

Riskhanteringsinstrument får endast användas till att förändra portföljens ränterisk i enlighet med ovanstående mandat. Riskhanteringsinstrumenten ska medräknas vid beräkning av låneportföljens genomsnittliga räntebindningstid. Tillåtna riskhanteringsinstrument är Caps (räntetak), Floors (räntegolv), FRA samt ränteswapavtal.

8.2.2 Motpartsrisk avseende riskhanteringsinstrument

Landstinget får ha svenska banker samt utländska banker med en rating motsvarande minst A+ enligt Standard & Poor's som motparter vid användandet av riskhanteringsinstrument².

Motpartsrisken beräknas till 10 % av det nominella beloppet då kontraktet ingås. Motpartsrisken per bank får maximalt uppgå till 300 mkr.

8.2.3 Upplåningsrisk

Landstingets lån ska följa nedanstående förfallostruktur. Outnyttjade lånelöften och checkräkningskrediter ska inte inräknas vid beräkning av den totala låneportföljen. Den genomsnittliga återstående löptiden på leasingkontrakt ska redovisas separat.

Kortare än 1 år	1 till 3 år	3 till 5 år	5 till 7 år	7 till 10 år	10 till 20 år
Max högst av 4 000 mkr eller 40 %*	Max högst av 3 000 mkr eller 30 %	Max högst av 3 000 mkr eller 30 %	Max högst av 3 000 mkr eller 30 %	Max högst av 3 000 mkr eller 30 %	Max högst av 3 000 mkr eller 30 %

* limiten ska tolkas så att det i intervallet tillåts finnas förfall på max 4 000 mkr. Skulle 40 procent av landstingets lån utgöra mer än 4 000 mkr är begränsningen i intervallet 40 procent.

För lån hos den Europeiska Investeringsbanken (EIB) kan nya lån med en löptid mellan 10 till 20 år tas upp utan särskilt beslut i landstingsstyrelsen.

9 Betalningsberedskap

---

² Riskhanteringsinstrument är Caps (räntetak), Floors (räntegolv), FRA, ränteswapavtal, valutaterminer samt valutaswapar.

Betalningsberedskapen³ för landstingskoncernen ska uppgå till minst 3 veckor, d v s 21 kalenderdagar.

10 Förvaltning av överskottslikviditet

10.1 Tillåtna tillgångsslag

Likvida medel får placeras i följande tillgångsslag:

- Räntebärande värdepapper
- Bankinlåning

10.2 Risker avseende placeringar

10.2.1 Ränterisk

Landstinget ska begränsa sin ränterisk genom att den genomsnittliga återstående räntebindingstiden på placeringarna får uppgå till högst 6 månader. Inget enskilt värdepapper får ha en löptid som överstiger 12 månader.

Derivatinstrument får inte användas i tillgångsförvaltningen för förändring av ränterisk.

10.2.2 Kreditrisk

Landstinget får placera i marknadsnoterade värdepapper samt bankinlåning med fördelning som framgår av tabellen.

Kategori	Maximal placeringsvolym per kategori	Maximal placeringsvolym per motpart/ emittent
Svenska staten	Obegränsat	Obegränsat
Svenska banker. Utländska banker med	Obegränsat	Max 1 000 mkr per motpart

³Betalningsberedskapen utgörs av outnyttjade bindande kreditlöften och likvida medel. Det bedömda behovet av betalningsberedskapen i kronor definieras som verksamhetens kostnader plus avskrivningar och finansiella kostnader dividerat med 365 multiplicerat med målet för betalningsberedskapen uttryckt i antal dagar.

en rating motsvarande minst A+ enligt Standard & Poor's.		
Företagscertifikat med rating motsvarande k-1 eller A-2 enligt Standard & Poor's.	Max 300 mkr	Max 100 mkr per emittent

10.2.3 Likviditetsrisk

För att ha tillgång till likvida medel får placering endast ske i likvida räntebärande värdepapper och på bankkonto utan uttagsrestriktioner.

10.3 Extern utlåning

Utlåning till landstingsexterna parter som inte regleras ovan får endast ske efter särskilt beslut i landstingsfullmäktige. Villkoren för utlåningen ska då fastställas för varje enskilt ärende.

11 Koncernens valutaexponering

Landstingets valutaexponering ska vid varje tidpunkt hållas så låg som möjligt till en rimlig kostnad.

Valutaexponeringar, som uppstår i landstingets totala låneportfölj och placeringar i räntebärande värdepapper och banktillgodohavanden, ska elimineras i samband med att avtal träffas alternativt så snart ett tillgodohavande uppstått på bankkonto.

Upplåning och placering får endast ske i CHF, EUR, GBP, JPY, NOK och USD.

Valutaexponeringar som uppstår som ett naturligt resultat i verksamheten vid upphandlingar etc. ska i samråd med berörda förvaltningar/ bolag minimeras, se dock även avsnitt 4.1.1.

Tillåtna riskhanteringsinstrument är valutaterminer, valutaswappar och valutaoptioner.

12 Borgen

Landstinget åtar sig endast borgensåtaganden i undantagsfall. I sådana fall ska landstingsfullmäktige /landstingsstyrelsen besluta om borgensåtagandet i varje enskilt fall. Därvid uttager landstinget en avgift som motsvarar avgiften för bankgaranti. Landstingsfullmäktige kan dock i varje enskilt fall besluta att avgift för borgen inte ska uttagas.

Landstingsstyrelsen får besluta om borgensåtaganden inom en årlig totalram om högst 50 miljoner kr, med ett högsta belopp om 10 miljoner kr för varje beslut.

Borgen får inte tecknas till förmån för kommersiell verksamhet utanför landstingskoncernen.

Landstinget tryggar helägda bolags pensionsförpliktelser enligt bilaga 1, "Placeringspolicy för pensionsmedel".

13 Koncernens pensionsförpliktelser

13.1 Riskhantering

Hantering av den risk som kan uppkomma till följd av pensionsskulden i koncernens balansräkning eller utanför balansräkningen som ansvarsförbindelse regleras inte inom ramen för denna policy.

13.2 Placering av pensionsmedel

Förvaltningen av pensionsmedel regleras i bilaga 1, "Placeringspolicy för pensionsmedel".

Bilaga 1 : Placeringspolicy för pensionsmedel

1. Inledning

1.1 Syfte med placeringspolicyn

Syftet med placeringspolicyn är att utgöra ett regelverk för pensionsmedelsförvaltningen gällande landstingets pensionsavsättning.

Pensionsförpliktelser som inte ingår i landstingets pensionsåtaganden enligt nedan omfattas inte av denna placeringspolicy.

1.2 Definition av landstingets pensionsförpliktelser

Landstinget

Landstinget (resultatenheten Koncernfinansiering) svarar för följande enheters pensionsförpliktelser:

- landstingets förvaltningsorganisation
- den del av pensionsförpliktelser utarbetade i helägda bolag som inte har förts över från koncernfinansiering till respektive bolags balansräkning
- AB Storstockholms Lokaltrafik - pensionsförpliktelser intjänade före 1992

Landstinget tillämpar den s k blandmodellen för redovisning av pensionsmedel. Blandmodellen innebär att enbart pensionsåtaganden för anställda i landstingets förvaltningsorganisation som intjänats fr o m 1998 enligt PFA och PA-KL ingår i landstingets pensionsavsättning.

Pensionsförpliktelser avseende anställda i landstingets förvaltningsorganisation inarbetade före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse. De pensionsförpliktelser som utarbetats i helägda bolag omfattas inte av blandmodellen utan för dessa har avsättningar gjorts från respektive bolags bildande. Även s k garantipensioner beviljade före 1998 ingår i landstingets pensionsavsättning.

Landstinget tryggar bolagens pensionsförpliktelser genom en kommunal borgen under förutsättning att bolagen är helägda av landstinget och så länge bolagen bibehåller det kollektivavtal om pensioner som tecknats av landstinget (fn PFA) samt så länge bolagen använder sig av den av landstinget anlitate pensionsadministratören (fn KPA).

1.3 Avgränsning av pensionsportföljen

Denna placeringspolicy för pensionsmedel gäller för landstingets pensionsavsättning för följande pensionsförpliktelser;

- Pensionsförpliktelser upparbetade i landstingets förvaltningsorganisation fr o m 1998
- den del av pensionsförpliktelser upparbetade i helägda bolag som inte har förts över från koncernfinansiering till respektive bolags balansräkning
- pensionsförpliktelser upparbetade före 1992 hos AB Storstockholms Lokaltrafik

Löneskatt på landstingets pensionsmedel samt åtagande för särskild ålderspension enligt beslut (tidigare benämnd garantipension) omfattas inte av denna placeringspolicy.

Övriga pensionsförpliktelser i landstingskoncernen omfattas inte heller av denna placeringspolicy.

1.4 Mål

Det kapital som avsätts enligt denna policy skall användas för att möta landstingets framtida pensionsåtaganden. Uppdragets natur medför långsiktighet och trygghet som övergripande mål. Pensionsportföljen skall långsiktigt minst ha en sådan avkastning som erfordras för att täcka den finansiella ökningen av pensionsskulden. Eventuell avkastning utöver detta tillfaller landstinget i syfte att reducera landstingets kostnader. Avkastningen på kapitalet skall när målsättningen för tillgångsfördelningen enligt avsnitt 4 uppnåtts i genomsnitt överstiga statslåneräntan med en procentenhet årligen sett över en tioårsperiod.

2. Uppföljning och kontroll

Återrapportering om utvecklingen i pensionsmedelsförvaltningen samt om efterlevnaden av denna placeringspolicy skall ske till landstingsfullmäktige i samband med delårsbokslut och årsredovisning.

3. Organisation och ansvarsfördelning

Nedan definieras fördelning av ansvar, befogenheter och verkställighetsansvar som skall gälla för pensionsmedelsförvaltningen.

3.1 Landstingsfullmäktige

- Ansvarar för att förvaltningen sker i överensstämmelse med Kommunallagen 8 kap 2 – 3 §§
- Beslutar om placeringspolicy för pensionsmedel.
- Beslutar årligen om avsättning av medel till extern förvaltning enligt avsnitt 4.

3.2 Landstingsstyrelsen

- Utfärdar anvisningar för hantering av pensionsmedelsförvaltning i enlighet med denna placeringspolicy.
- Fastställer regler för intern kontroll.
- Beslutar om val av extern förvaltare av pensionsmedel efter att upphandling skett i laga ordning samt att fatta beslut om att avveckla förvaltare om det anses påkallat.
- Beslutar om principer för återlån av pensionsmedel till landstingets förvaltningar och helägda bolag.

4. Målsättning för tillgångsfördelningen

Målsättningen för tillgångsfördelningen är att 40 procent av pensionsportföljen skall vara placerade i aktier och/eller aktierelaterade instrument och resterande 60 procent skall vara placerade i räntebärande värdepapper i vilka återlån inräknas.

5. Redovisning av avsatta pensionsmedel

Avsatta pensionsmedel skall redovisas i landstingets balansräkning enligt de rekommendationer som utfärdas av Rådet för kommunal redovisning.

6. Placeringshorisont och tillåten risknivå

För att matcha pensionsskulden bör pensionsportföljen ha en långsiktig placeringsinriktning. För att uppnå målen enligt punkt 1.4 accepteras kortsiktiga värdefluktuationer. Fördelningen av tillgångsslag skall dock alltid vara anpassad så att risken är högst 5 procent att avkastningen på den totala pensionsportföljen under en tolv månaders period understiger -5 procent.

För att minimera förvaltningsrisker skall kapitalförvaltningen tillämpa principerna om matchning respektive diversifiering.

Matchningsprincipen strävar efter att balansera tillgångsportföljen mot skuldsidan. Det innebär främst att placeringarna skall ske med beaktande av pensionsåtagandets löptid.

Diversifieringsprincipen används för att fördela en portföljs placeringar inom och mellan olika tillgångsslag/marknader i syfte att minska risken och/eller höja avkastningen i en portfölj.

7. Tillåtna tillgångsslag och limiter

7.1 Tillåtna tillgångsslag

Portföljens medel får placeras i följande tillgångsslag:

- Återlån till landstingets förvaltningar och helägda bolag
- Räntebärande värdepapper och ränterelaterade instrument
- Börsnoterade aktier och aktierelaterade instrument
- Bankinlåning

Värdepappersfonder avseende tillgångsslagen ovan får också utnyttjas i förvaltningen.

För att effektivisera förvaltningen, skydda placeringar samt begränsa risker får portföljens förvaltare utnyttja derivatinstrument avseende värdepapper i vilka portföljen tillåts att placera medel.

Då pensionsskulden belöper i svenska kronor skall huvuddelen av medlen placeras i instrument denominerade i svensk valuta. Diversifieringsprincipen kan dock motivera en mindre del utländska värdepapper i portföljen i syfte att minska risken i den totala portföljen. Maximal andel utländska värdepapper delegeras till landstingsstyrelsen att besluta om.

7.2 Maximilimiter för tillgångsslagen

Procenttalen i det följande anger den högsta andel som respektive tillgångsslag vid varje tidpunkt får utgöra av pensionsportföljens totala marknadsvärde.

Räntebärande värdepapper	max 100 procent av portföljens värde
Aktier och aktierelaterade instrument	max 50 procent av portföljens värde

Bankinlåning max 10 procent av portföljens värde.

Återlån till landstingets förvaltningar och helägda bolag är att jämställa med räntebärande värdepapper.

Värdepappersfonder räknas in i respektive limit.

Bankinlåning tillåts under uppbyggnadsskedet, i samband med pensionsutbetalningar samt vid omplaceringar i portföljen.

7.3 Etiska regler

Av etiska skäl medges ej placeringar i företag som har produktion eller försäljning av krigsmateriel, tobaksvaror eller alkoholvaror som sin huvudsakliga verksamhet.

Bilaga 2: Ordlista

Administrativ risk	Risk för värdeförluster till följd av brister i avtal, brister i den interna organisationen, brister i de manuella rutinerna, brister i datorsystemens hård- och mjukvaror samt brister i övriga säkerhetsrutiner.
Bankgaranti	Bank garanterar (mot avgift) det belopp, som kunden kan åläggas betala för att han inte fullgjort sina åtaganden gentemot tredje man. Det kan gälla entreprenad- eller leveranskontrakt, framtida fakurakrediter eller för andra åtaganden.
Betalningsberedskap	Betalningsberedskapen uttrycks i antal dagar och beräknas som likvida medel inklusive outnyttjad avtalad checkräknings-

kredit och lånelöften i förhållande till landstingskoncernens genomsnittliga driftskostnad per dag.

Blandmodellen	Modell för pensionsredovisning i landstinget som innebär att pensionsåtaganden som intjänats i landstingets förvaltningsdel före 1998 endast redovisas som ansvarsförbindelse och inte återfinns i balansräkningen.
Denominerad	Den valuta som värdepapper kurssätts i.
Derivatinstrument	Finansiellt instrument vars värde baseras på och följer värdet på ett underliggande värdepapper, t ex statsskuldväxlar eller aktier. Exempel på derivat är optioner och terminer.
Diversifiering	Fördelning av en portföljs placeringar inom och mellan olika tillgångsslag/marknader i syfte att minska risken och/eller höja avkastningen i en portfölj.
Förfall	Innebär att samtliga rättigheter och skyldigheter enligt ifrågakavare avtal upphör. Dock kvarstår alltid oreglerade mellanhavanden.
Likviditetsrisk	Risken att landstinget åsamkas kostnader genom att ej ha tillgång till eller kunna låna upp likvida medel vid förutsedda eller oförutsedda tillfällen. Den innefattar även risken att värdepapper pga marknadssituationen ej kan omsättas vid önskad tidpunkt, till önskat pris eller till önskad volym.
Limit	Riskenivå som begränsar innehav av finansiella instrument.
Löptid	Tiden från ”i dag” till och med förfallodagen.
Matchning	Med matchning menas i finansiella sammanhang att sträva efter att balansera tillgångssidan mot skuldsidan. Det kan t ex innebära att tillgångarna skall ha samma löptid som skulderna.
Motpart	Avser kontraktskontrahent.

Motpartsrisk	Risken för att motparten i en finansiell transaktion kan tänkas misslyckas med sina åtaganden att betala eller leverera och att upparbetade orealiserade vinster inte kan realiseras.
PA-KL	Kommunalt pensionsavtal som omfattar de som är födda 1937 eller tidigare. PA-KL är ett förmånsbestämt bruttosystem som samordnas med det statliga pensionssystemet.
PFA	Kommunalt pensionsavtal som gäller för anställda födda efter 1937. PFA är ett avgiftsbestämt pensionsavtal men har för årslöner över 7,5 basbelopp förmånsbestämda inslag.
Placeringshorisont	Den tidsperiod för vilken de förvaltade medlen ska vara investerade.
Ränterisk	Innebär att landstinget exponeras för risk för värdeförändring på en räntebärande position till följd av ändrade marknadsräntor. Ränterisken kan uttryckas som räntekänslighet i procent; exempelvis den procentuella förändring i den räntebärande portföljens värde om den effektiva räntan förändras med en procentenhet.
Räntebindningstid	Avtalad ränteperiod, kan vara skild från lånets löptid.
Statslåneräntan	Statslåneräntan är en referensränta som visar veckogenomsnitt på andrahandsmarknaden av statsobligationer med en löptid på minst 5 år.
Valutaexponering	Kontrakterad tillgång eller skuld i annan valuta som är utsatt för valutakursförändringar.
Valutarisk	Vid tecknande av avtal med koppling till utländsk valuta uppstår exponering för utländsk valuta i förhållande till inhemsk valuta vilket medför en valutarisk.